

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 398/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att införa ett nationellt screeningprogram för prostatacancer hos män

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 398/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Kimmo Kiljunen /sd:

Ämnar regeringen utreda effekterna av det nationella PSA-screeningprogrammet och ämnar regeringen inkludera screening för prostatacancer hos män i det nationella screeningprogrammet och eventuellt med vilken tidtabell?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Cancersjukdomar blir vanligare till följd av att befolkningen åldras.

Befolkningsbaserad screening med prostataspecifikt antigen (PSA) för prostatacancer hos män genomförs tills vidare inte i något EU-land.

Enligt undersökningar ger screening för prostatacancer som grundar sig på fastställande av PSA-värdet onödiga cancerdiagnoser (nackdelarna överskrider fördelarna). Enligt resultaten efter 23 år från den mest omfattande och långvarigaste PSA-screeningen för prostata minskade screeningen mortaliteten relativt sett med 13 procent. I undersökningen konstaterades förhöjda värden i vart sjätte PSA-test, men endast i en fjärdedel av de prover som togs senare konstaterades prostatacancer.

PSA-testet utvecklades ursprungligen som en kvalitetsmätare efter en resektion av prostatan och för uppföljning, inte för screening. PSA-testet skiljer inte på orsakerna bakom de förhöjda nivåerna och är inte cancerspecifikt. PSA-värdet stiger med åldern särskilt på grund av godartad prostataförstoring i samband med åldrande. Värdet höjs också av vissa läkemedelssubstanter och prostatainflammation.

Screeningmetoden eller testet ska kunna skilja potentiellt sjuka från friska personer på ett tillförlitligt sätt. PSA-testet uppfyller inte i sig kriterierna för screeningtest. Enligt undersökningar måste man i fortsättningen utveckla metoder som grundar sig på riskbaserad screening av prostatacancer.

Den nationella styrgruppen för cancerscreening vid Nationella cancercentret (FICAN) föreslår och bistår social- och hälsovårdsministeriet med sin sakkunskap i beredningen av cancerscreeningarna. Sakkunniggrupperna för screeningprogrammen publicerade 2025 kvalitetshandböcker för alla tre lagstadgade cancerscreeningar.

Tjänsteutbudsrådet för hälso- och sjukvården (Palko) inrättade i februari 2025 en screeningsektion. Screeningsektionen utvärderar på uppdrag av social- och hälsovårdsministeriet screeningmetoderna och screeningprogrammen samt ger utlåtanden till ministeriet på basis av utvärderingen. Screeningsektionen behandlar även andra screeningar än screeningar i anslutning till cancersjukdomar.

Regeringen utreder effekterna av screeningprogrammet för prostatacancer för män i forsknings- och utvecklingsarbetet. En fungerande struktur har byggts upp för utvärderingen av screeningarna. Införandet av en screeningmetod ska grunda sig på forskning och medicinska bevis på screeningmetodens effekt.

Helsingfors 4.12.2025

Social- och hälsovårdsminister Kaisa Juuso